

Houdt Twente een rechtbank?

Vandaag presenteerde de president van de rechtbank Overijssel een voorgenomen besluit van de Raad voor de Rechtspraak tot vaststelling van een meerjarenplan, dat onder meer inhoudt dat, om te kunnen bezuinigen op huisvesting van gerechten, de rechtbank Overijssel met ingang van 2021 niet meer twee hoofdlocaties zal hebben (nu zijn dat Zwolle en Almelo), maar nog slechts één hoofdlocatie, namelijk in Zwolle.

Dit voorgenomen besluit omvat dus kennelijk de sluiting van de hoofdlocatie in Almelo. De meeste zittingen zullen worden overgeheveld naar Zwolle. Alleen kleine zaken zullen nog in Almelo of Enschede worden behandeld. Almelo gaat dicht als kantoorlocatie.

Wij, 45 rechters met feitelijke standplaats in Almelo/Enschede, zijn niet bij de totstandkoming van deze plannen betrokken en zijn daarvan pas vandaag in kennis gesteld.

Wij vragen ons in de eerste plaats af welke rol de Raad hier vervult. Blijkens artikel 21 lid 1 Wet R.O. stelt het *gerechtsbestuur* een zaakverdelingsreglement vast, waarin per zittingsplaats wordt bepaald voor welke categorieën van zaken in die zittingsplaats zittingen worden gehouden, waarbij in ieder geval rekening moet worden gehouden met het belang van een goede toegankelijkheid van rechtspraak.

In het voorgenomen besluit lijkt dit belang onvoldoende te worden gezien en erkend. Drie jaar geleden ontstond in het kader van de 'Wet Herziening Gerechtelijke Kaart' (HGK) de rechtbank Overijssel uit een fusie tussen de rechtbanken in Almelo en Zwolle. Ook daarna bleef Almelo op de meeste rechtsgebieden feitelijk de rechtbank voor het oosten van Overijssel.

Twente heeft een eigen karakter, met eigen gewoonten en een sterk gevoel van saamhorigheid. De communicatielijnen zijn hier kort, en de bereidheid tot dienstverlening is groot. Die cultuur heeft bijgedragen aan de van oudsher hoge doorlooptijd van de rechtbankzaken in Almelo. Budgettaire problemen waren er eigenlijk nooit, en de rechtbank sprong regelmatig bij om achterstanden bij andere rechtbanken te helpen wegwerken. Dezelfde stijl weerspiegelt zich nog steeds in actuele resultaten.

De stadsregio Twente heeft circa 630.000 inwoners, ongeveer evenveel als de provincie Friesland, die in de plannen van de Raad wél een rechtbankvestiging mag houden. Twente is het economische hart van Overijssel. Het bedrijfsleven, waaronder grote beursgenoteerde ondernemingen, en bijvoorbeeld de Universiteit Twente, concentreren zich hier. De meeste mensen, de grootste economische activiteit en het grensoverschrijdende verkeer leiden ook tot een hoger criminaliteitscijfer dan in het Zwolse deel van Overijssel.

Concentratie van de Overijsselse rechtspraak in Zwolle is onpraktisch. Terwijl de trein in 35 minuten van Leeuwarden naar Groningen rijdt, kost de reis van Enschede (de grootste stad in Overijssel en in omvang de 11^e stad van Nederland) naar Zwolle een uur en zeven minuten, plus 15 minuten lopen van het station naar de rechtbank. Voor procespartijen en advocaten, en ketenpartners zoals de Raad voor de Kinderbescherming, en de reclassering, zal sluiting van Almelo leiden tot een grote schadepost in extra reistijd en reiskosten. De verplaatsing van Almelo's werkgelegenheid naar Zwolle is schadelijk voor de infrastructuur van Almelo en de regio Twente.

Voor een deel van de omstreeks 200 rechtbankmedewerkers in Almelo, die niet in een van de drie grote Twentse steden wonen, zal het woon-werkverkeer naar Zwolle te veel tijd kosten om nog verenigbaar te zijn met hun zorgtaken thuis. De medewerkers hebben in de laatste paar jaar al de gevolgen van de HGK moeten verwerken. Er moest een zaakverdelingsreglement worden gemaakt en

ingevoerd omdat, anders dan vroeger, de toedeling van de zaken niet meer rechtstreeks uit de wet valt af te leiden, en de administratie en IT-voorzieningen moesten worden aangepast.

Bij uitvoering van de nieuwe plannen zal opnieuw zo'n reglement moeten worden opgesteld. Ook de uitvoering daarvan zal weer terechtkomen bij de griffies, die inmiddels ook van de Raad hebben gehoord dat het aantal griffiefuncties met 40% zal worden teruggebracht in afwachting van efficiencyverbetering door het kostbare (enkele honderden miljoenen euro), maar nog lang niet voltooide IT-programma KEI.

HGK en KEI hebben geleid tot grote bezorgdheid. Een visitatiecommissie (de Commissie Job Cohen) heeft vorig jaar geadviseerd dat de gerechten na alle recente en ingrijpende veranderingen nu eerst toe zijn aan een periode van stabiliteit. Dat de Raad voor de rechtspraak nu zelf, nog maar tweeënhalf jaar na de inwerkingtreding van de Wet HGK, in feite op de proppen komt met een tweede Herziening Gerechtelijke Kaart ('HGK2') valt daarom niet goed te verenigen met de eisen van goed werkgeverschap.

Nog maar twee jaar geleden heeft de minister van Veiligheid en Justitie (nadat de Eerste Kamer unaniem de daartoe strekkende motie Beuving had aanvaard) verklaard dat Almelo een volwaardige rechtbank zou houden. Kennelijk verwijst de Raad voor de rechtspraak die motie en de toezegging van de minister nu al naar de prullenmand. Wij zien hierin geen betrouwbaar overheidsoptreden.

In lijn met de motie Beuving en de uitspraak van de minister heeft het rechtbankbestuur tot zeer kort geleden uitgedragen dat het succes van de gefuseerde rechtbank Overijssel in belangrijke mate te danken zou zijn aan handhaving van de twee hoofdlocaties Zwolle en Almelo. Ook die boodschap blijkt nu dus geen serieuze betekenis te hebben gehad.

Uit het Meerjarenplan blijkt, dat sommige andere rechtbanklocaties – kleiner dan Almelo, of van vergelijkbare omvang – in 'HGK2' ongemoeid blijven. Locaties in economisch minder sterke gebieden lijken getroffen te worden. Hoe rijmt de Raad dit met de unaniem door de Tweede Kamer aangenomen motie De Groot/Schouten van 4 juni 2015, die strekt tot behoud van overheidsbanen in regio's met krimp en lage werkgelegenheid? En dit alles voor een relatief kleine bezuiniging. Met de huisvestingsparagraaf in het Meerjarenplan wordt een *landelijke* besparing beoogd van slechts tien miljoen euro op jaarbasis.

Het gebouw in Almelo is relatief zeer goedkoop. Sluiting van Almelo zal bovendien een kort geleden gebouwde extra beveiligde en met alle digitale faciliteiten ingerichte zittingzaal buiten gebruik stellen. Die zaal heeft meer dan zes miljoen euro gekost.

Wij maken ons zorgen over handhaving, laat staan verbetering van de door de rechtbank Overijssel feitelijk te realiseren kwaliteit van rechtspraak en dienstverlening. De van oudsher sterke betrokkenheid van het personeel wordt door de voornemens van de Raad aangetast, evenals het vertrouwen in de Raad. Wij constateren met genoegen dat de president tijdens de presentatie vanmorgen heeft verklaard tegen het voorgenomen besluit te hebben gestemd, en met ons te zullen strijden voor het behoud van Almelo als zittings- en kantoorlocatie.

Goede rechtspraak vraagt om goed gemotiveerde mensen, die erop kunnen vertrouwen dat bestuurlijke en politieke overheden hun verantwoordelijkheid voor goede rechtspraak serieus blijven nemen.

Wij dringen daarom aan op heroverweging van de huisvestingsparagraaf in het Meerjarenplan.

45 rechters in de rechtbank Overijssel, met als feitelijke standplaats Almelo en/of Enschede.

Lijst ondertekenaars brief Almelo

Peter Alers
Erik Berg
Hans Bloebaum
Jaap Blomhert
Esther Bos
Mark Bosch
Hidde Bossinga
Hemke Bottenberg – Van Ommeren
Gert van Eerden
Willie Elferink
Aty Ellenbroek
Arno Flos
Karen Geeve
Ernest Groener
Ellen de Groot
Willem Hangelbroek
Marjolein Heijink
Ben Hendriks
Ulbe van Houten
Sandra Huisman
Hyke Jongebreur
Jan Keuzenkamp
Annelies Kok
Christine Koppes
Erik Koster
Anne Kuipers
Marjet van der Lecq
Karin van Leeuwen
Allard Lemain
Monique Lorist
Arnout Louter
Anneloes Margadant
Joske Marsman
René Melaard
Jans Olthof
Marinus van Rhijn
Tony Rikken
Herman Stam
Bert Stoové
Fenny Teekman
Henk Valk
Liesbeth Venekatte
Jan Herman van der Veer
Matthieu Verhoeven
Ger Vermeulen
Luit Vogel
Maurits van den Wall Bake
Jan Wentink
Allard Zweers

Lijst ondertekenaars brief Almelo

Meryem Aksu
Peter Alers
Erik Berg
Hans Bloebaum
Jaap Blomhert
Esther Bos
Mark Bosch
Hidde Bossinga
Hemke Bottenberg – Van Ommeren
Gert van Eerden
Willie Elferink
Aty Ellenbroek
Arno Flos
Karen Geeve
Ernest Groener
Ellen de Groot
Willem Hangelbroek
Marjolein Heijink
Ben Hendriks
Ulbe van Houten
Sandra Huisman
Hyke Jongebreur
Jan Keuzenkamp
Annelies Kok
Christine Koppes
Erik Koster
Anne Kuipers
Marjet van der Lecq
Karin van Leeuwen
Allard Lemain
Monique Lorist
Arnout Louter
Anneloes Margadant
Joske Marsman
René Melaard
Jans Olthof
Marinus van Rhijn
Tony Rikken
Herman Stam
Bert Stoové
Fenny Teekman
Henk Valk
Liesbeth Venekatte
Jan Herman van der Veer
Matthieu Verhoeven
Ger Vermeulen
Luit Vogel
Maurits van den Wall Bake
Jan Wentink
Allard Zweers